

Perill nuclear, des de la Catalunya interior fins Ascó1

Extret de: COLELL Orrit, David. (2009). *Els conflictes mediambientals a Ponent*. Lleida: Ipcena.

Una superfície de més de 200.000 ha, a cavall de la Segarra, l'Urgell, el Solsonès, l'Anoia i el Bages va ser declarada, el 1979, reserva provisional d'urani «Calaf 46». Segons la *Junta de Energía Nuclear* aquesta àrea compta amb 40.000 t d'aquest mineral, un dels jaciments més importants de l'Estat. La vigència de la declaració era de 3 anys prorrogables i no significava l'obertura explotacions. Davant de tals expectatives, es va crear la Coordinadora Antiurani de la Segarra, que va comptar amb el suport de la publicació ecologista *Userda* i d'UP. La radioactivitat natural, causada pels minerals, dispersa en el medi no resulta perillosa, però si s'obren els jaciments, la radioactivitat augmenta considerablement. A més, la producció minera desplaçaria l'agrícola. En primer lloc, s'expropiarien les terres i, a continuació, es militaritzaria la zona. Per extreure l'urani s'ha de remoure molta terra, el que comporta perill d'esfondraments o de fuites de gasos, com el radó, que és cancerigen. Després es transporta fins a la central nuclear o bé se'n construeix una a prop de l'extracció amb els riscos consegüents. L'únic ajuntament que va plantejar-se aquests riscos va ser el de Cervera. Els de Tàrraga, Calaf i Guissona no van donar importància a la qüestió. La Coordinadora va proposar la contenció de la despesa energètica, un pla de promoció de les energies alternatives i una moratòria nuclear que permetés informar-se i debatre sobre la matèria.

Les centrals nuclears: una amenaça permanent

El cost en vides humanes de l'accident de Txernòbil del 26 d'abril de 1986, la major catàstrofe nuclear fins ara coneguda, es xifra en més de 200.000, segons estudis del 2006, com el de l'Acadèmia de Ciències de Rússia. La possibilitat que es produeixi un accident greu de conseqüències encara pitjors que el de Txernòbil ha augmentat en els últims anys a causa de la coincidència d'una sèrie de factors que afecten negativament la seguretat: l'envelliment dels reactors, els errors propis d'una tecnologia intrínsecament perillosa i la reculada de la cultura de seguretat a causa de la primacia dels interessos econòmics, amenaçats per la falta de competitivitat de l'energia nuclear en un mercat elèctric liberalitzat. El parc nuclear espanyol reuneix injustificadament tots aquests factors. El cas d'Ascó-1 és un clar exemple de la falta de preocupació per la seguretat, un problema que es repeteix des de fa anys.

Si bé a Ponent no tenim —encara— cap central nuclear, no hem d'oblidar que a una cinquantena de quilòmetres de la ciutat de Lleida n'hi ha una, a la Ribera d'Ebre, que, en cas d'accident greu, ens afectaria de ple. Val a dir, que l'últim sinistre registrat, el 28 de novembre de 2007, va tenir conseqüències bastant més enllà d'aquesta distància. Ens referim a les visites de sis escoles, alguna de Girona, a pesar que els responsables de la central sabien que hi havia hagut una fuga de partícules radioactives. Per tant, en aquest llibre recollim el que més genera Ascó: conflictivitat i perill. Abans, coneguem-ne alguns antecedents significatius de la mà d'una organització ecologista especialitzada en aquest àmbit.

¹ La informació referida a la Segarra prové del *Setmanari Independent de les Terres de Lleida «la Boira»*. Lleida: Edicions la Boira, núm. 9, del 10 al 16 de maig de 1979. Agraïm a l'Ignasi Aldomà, el geògraf de la UdL, la cessió d'aquest i altres documents que han estat útils per a aquest llibre.

El 17 de febrer de 2006, *Greenpeace* ja va demanar que se sancionés la central nuclear d'Ascó per funcionar sense complir les normes de seguretat exigides pel Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç. Resulta que, a fi de no perllongar l'aturada d'Ascó-1 per recarregar combustible, es va sol·licitar al Consell de Seguretat Nuclear (CSN) una exempció del compliment de les especificacions tècniques de funcionament. Com sol ser la tònica habitual en aquests casos, l'organisme públic no va dubtar a concedir l'exempció el 5 d'octubre de 2004, per un termini màxim de 5 mesos. Per raons que es desconeixen, la central no va complir el termini fixat i va operar 14 dies al marge de la normativa de seguretat. Aquesta situació es va posar de relleu mitjançant una pregunta parlamentària del grup d'ERC al Congrés dels Diputats adreçada al secretari general de l'Energia, Antonio Fernández Segura. L'ocorregut, un frau evident, sols és un dels casos que demostren la connivència entre el CSN i les centrals nuclears. Així, en lloc de controlar les instal·lacions i preservar la seguretat de la ciutadania, l'òrgan del Govern central que té aquesta responsabilitat actua amb una desídia que afavoreix els interessos merament empresarials a banda de la reglamentació. *Greenpeace*, per evitar il·legalitats d'aquest tipus, va demanar l'aprovació urgent de la reforma del CSN².

La coordinadora Tanquem les Nuclears, el 16 de març de 2006, va sol·licitar una reunió amb Xavier Sabaté, delegat territorial del Govern de la Generalitat a Tarragona, per transmetre-li les conclusions de les jornades sobre els aspectes amagats de l'energia nuclear, realitzades el 4 de març, i per sol·licitar-li que les fes arribar al president Pasqual Maragall. També va recordar-li que el Govern central del PSOE s'havia compromès a abandonar l'energia nuclear. En suport a aquests principis, uns activistes de *Greenpeace* es van tancar dins Vandellòs-2. La coordinadora va advertir que resultava temerari allargar la vida operativa d'Ascó-1, Ascó-2 i Vandellòs-2 a 38 anys, tal com proposa el Pla de l'energia de Catalunya, ja que, un cop esgotats els 25 anys de vida útil d'aquestes centrals, s'incrementa el risc de sinistres. Arreu del món, la mitjana de vida de les centrals nuclears és de 22,5 anys. Els incidents esdevinguts a Vandellòs-2 i Ascó-1 confirmen el seu envelliment i la pèrdua de la cultura de seguretat dels seus gestors. Tanquem les Nuclears també va alertar al delegat territorial dels rumors segons els quals la *Empresa Nacional de Residuos Radiactivos, SA* (Enresa) pretenia construir un magatzem de residus, és a dir, un cementiri nuclear a Vandellòs. A més, va assenyalar que les centrals nuclears constitueixen la principal barrera perquè Catalunya destini tots els seus esforços a obtenir una veritable independència energètica aprofitant

² El 2005, arran de la pressió mediàtica que va suscitar la trobada a Vandellòs-2 d'unes conduccions d'aigua rovellades, els grups polítics del Congrés dels Diputats van fixar-se en la mala gestió del CSN. Així, el grup ecosocialista d'IV-IU-ICV va plantejar una proposició de llei, que recollia una iniciativa de *Greenpeace*, per reformar aquest organisme, millorar la seua eficàcia i trancar la seua lamentable dependència de la indústria nuclear. El Congrés va prendre en consideració aquesta proposta al setembre del 2005. Però, inexplicablement, la seua tramitació roman encallada, sense que se sàpiga molt bé per què. Tampoc s'han tramitat les reformes necessàries per endurir el règim sancionador de la llei d'energia nuclear i evitar que es repeteixin escàndols com les 818 infraccions que el CSN ha perdonat en aquests últims anys a les centrals, algunes de les quals podrien haver donat lloc a multes de 600.000 euros. Per contra, el Govern socialista ha trencat el compromís de reformar el Reglament d'instal·lacions nuclears i radioactives que el CSN va fer a la mida dels interessos de la indústria nuclear. A més, l'expresidenta del CSN, M. Teresa Estevan Bolea, que va deixar el seu mandat als 70 anys, va impulsar una reorganització interna del cos de funcionaris de l'organisme perquè l'únic criteri de promoció fos l'antiguitat, sense tenir en compte els mèrits o la dedicació. Tot això demostra la passivitat del Govern central a l'hora de prevenir accidents i davant els informes crítics rebuts de l'Agència d'Energia Nuclear de l'Organització per a la Cooperació y el Desenvolupament Econòmic (OCDE) i de l'Associació de Reguladors Nuclears d'Europa Occidental (WENRA) que aconsellen la reforma urgent del CSN.

el seu immens potencial d'energies renovables (equivalent a més de catorze vegades la demanda elèctrica projectada per al 2050). Les nuclears —segons el col·lectiu cívic— han convertit Tarragona i les Terres de l'Ebre en el «graner de l'energia bruta de Catalunya».

Mentre la reforma del CSN es trobava paralizada al Congrés dels Diputats, el 2 d'octubre de 2006, tenia lloc una fuga de gas noble radioactiu a Ascó-2. En tan sols 4 minuts, es va superar el total de radiació permesa per a tot un any. Aquest incident va estar relacionat amb l'ocorregut el 30 del mes anterior, quan es va detectar una altra fuga causada per un conjunt de problemes tècnics i d'errors humans. L'escapament es va originar en el circuit primari, on, segons les normes de seguretat, el nivell de fuites ha de ser zero. Per a *Greenpeace*, la nota de

premsa del CSN sobre el succés era intencionadament confusa. Aquesta vegada, l'emissió de radioactivitat a l'exterior no va resultar catastròfica, però podria succeir el contrari en qualsevol moment. El 10 de maig de 2007, l'organització ecologista denunciaria que el CSN reaccionava tard i malament davant l'escandalosa gestió d'Ascó-2 per part de l'Associació Nuclear Ascó-Vandellòs (ANAV), propietat d'Endesa i Iberdrola. La reiteració, per tres vegades, d'una mateixa fallada en un dels generadors de vapor causaria sengles aturades forçoses del reactor en tan sol quatre dies. *Greenpeace* considerava que els incidents es devien al fet que l'ANAV anteposa el desig d'obtenir beneficis a les seues obligacions en matèria de seguretat, com va passar el 2 d'agost de 2004, amb el deteriorament del sistema de refrigeració d'aigües essencials de Vandellòs-2. Aquell incident va motivar que el propi CSN afirmés que els operadors de la central havien anteposat els seus interessos econòmics.

Per la seua banda, la Coordinadora Anticementiri Nuclear de Catalunya va demanar formalment al Govern espanyol que destituís tots els membres del CSN per la seua ineficiència a l'hora d'afrontar els últims accidents importants de les centrals nuclears (Vandellòs 2, el 2005; Ascó-2, l'octubre del 2006, i Ascó 1, el novembre del 2007). En aquest sentit, troba injustificable que hagin sortit a la llum per mitjà d'una ONG, com *Greenpeace*, quan hauria d'haver estat el CSN qui ho hauria d'haver fet públic. La Coordinadora va exigir també la paralització del procés endegat per Enresa per crear un magatzem de residus de les centrals a Ascó. El cementiri, previst de cara al 2011, significaria la renovació de les llicències de les centrals nuclears tot i que no necessarien cap altre magatzem si es tanquessin en pic finalitzés la seua concessió, entre el 2010 i el 2012. A més, aquest projecte pot acabar convertint-se en el Magatzem Temporal Centralitzat, que es vol construir a l'Estat espanyol i del qual encara no se n'ha fet pública la ubicació.

Un succés amb un ampli ressò mediàtic

El 5 d'abril de 2008, *Greenpeace* demanava explicacions urgents al CSN per un nou

accident a Ascó. Semblava haver-se produït feia mesos i suposava un fracàs rotund de la Xarxa de Vigilància Radioactiva Ambiental del CSN. Resulta que s'haurien detectat nivells importants de contaminació per partícules de cobalt, manganès i altres elements, a l'exterior de la central nuclear. Segons *Greenpeace*, l'accident podia haver-se produït a causa d'una fuga per una fallada en els processos de depuració i filtrat de l'aigua summament radioactiva, durant la càrrega de combustible, l'octubre del 2007. La seqüència dels fets no tranquil·litza gaire: el 26 de novembre, la contaminació; el 29, l'emissió; el 14 de març, la primera detecció d'una partícula radioactiva; el 2 d'abril, es detecten més partícules, i, per fi, el 3 d'abril s'assabenta el CSN. La notícia surt a la llum només quan *Greenpeace* informa dels fets que uns treballadors responsables li havien comunicat, davant el mutisme de les autoritats suposadament encarregades de garantir la seguretat de les nuclears. L'informe, pretesament exhaustiu, que el CSN va publicar, el 7 d'abril de 2008, és, a judici de *Greenpeace*, un document simplista i mancat de rigor en els càlculs sobre la radioactivitat alliberada a l'exterior i no aporta explicacions convincents sobre la causa de la fuga. Quant a la radiació emesa, el CSN intentava minimitzar la gravetat, contribuint d'aquesta forma a encobrir les males pràctiques i la pèssima cultura de seguretat de la central d'Ascó. Segons el CSN, l'activitat total de les 150 partícules radioactives recollides, dintre i fora de l'emplaçament de la central, suma 235.000 Bequerelis (Bq), un valor molt per sota dels límits reglamentaris. Així mateix, el CSN afirmava que les operacions que van conduir a la introducció d'aigua radioactiva al sistema de ventilació de l'edifici de la piscina van ocórrer durant l'última recarrega de la unitat 1 de la central, a finals de novembre del 2007, i que l'emissió de la radioactivitat a l'atmosfera es va iniciar quan es va connectar el sistema de ventilació normal, concretament el 29 de novembre de 2007. És evident, doncs, que si la contaminació es va començar a emetre més de quatre mesos enrere, el que la central i el CSN havien mesurat posteriorment era una mínima fracció del que en realitat s'havia abocat al medi al novembre. Conseqüentment, tot el que no s'ha detectat, perquè ja no està a l'emplaçament de la central, s'ha difós per l'entorn. A més, el CSN no va tenir en compte un altre aspecte rellevant: alguns dels isòtops emesos tenen una mitjana de desintegració curta o molt curta, el que suposa que en quatre mesos ja haurien alliberat la major part de la seua radioactivitat. Seria el cas del cobalt-58, que té un període de semidesintegració de 70,8 dies. Per tant, *Greenpeace* va exigir al CSN que computés les dosis no sobre els valors mesurats quatre mesos després de l'accident, sinó sobre la radiació abocada al sistema de ventilació durant la càrrega. El més preocupant és que el CSN no es va assegurar que el sistema estigués net abans de reiniciar la ventilació normal que emet aire a l'exterior sense cap tipus de filtrat. Tot indica, doncs, que a la central d'Ascó l'aire contaminat pot anar d'un lloc a un altre sense cap control. La negligència dels titulars de les centrals d'Ascó i Vandellòs va motivar que els ecologistes demanessin la paralització cautelar de la seua activitat, tenint en compte que ja acumulaven dos incidents de nivell 2 en els últims 3 anys³.

El 14 d'abril de 2008, el CSN va reconèixer que els titulars de la central, no sols havien ocultat dades, sinó que mentien. També va admetre que el nivell de radioactivitat alliberada era major del descrit inicialment. La radiació d'alguna de les partícules

3 El CSN va elevar la qualificació provisional de l'accident de nivell 1 a 2, segons l'Escala Internacional de Successos Nuclears (INES) que arriba a 7. El 2005, es va produir l'altre succés d'aquest nivell a Vandellòs-2, que va ser qualificat pel CSN com el més greu després de l'incendi de Vandellòs-1, del 20 d'octubre de 1989. El CSN va reconèixer, en una investigació parlamentària, que en el cas de Vandellòs-2, els titulars havien prioritzat els interessos econòmics a la seguretat perquè van mantenir l'activitat en condicions de «seguretat degradada».

sòlides detectades en algun cas superava els límits d'incorporació anual de cobalt-60 aplicables als trams d'edat més baixos. A la reunió del Comitè Local d'Informació celebrat a la localitat d'Ascó, l'absència d'informació sobre el succés va impedir que s'alertés de la situació i que es prenguessin mesures de protecció a temps, entre aquestes: l'anul·lació de les visites d'alumnat de diversos centres educatius. Aquesta opacitat contradiu la Llei 33/2007, de creació del CSN. Per si això fos poc, el 18 d'abril, *Greenpeace* lamentava que la Direcció General de Protecció Civil i Emergències tractés de confondre l'opinió pública utilitzant de forma esbiaixada i acientífica la informació de la Xarxa d'Alerta Radioactiva. En primer lloc, va criticar que utilitzés la dada de radiació gamma recollit als voltants d'Ascó el dia 4 d'abril (és a dir quatre mesos després de la fuga). I, en segon lloc, que, amb aquesta dada, Protecció Civil s'atrevisís a afirmar que no hi havia risc radiològic per a la població. A més, en els seus càlculs, va utilitzar un llinar de risc erroni, ja que el límit de dosi de radiació legalment permès per a la població és d'1 miliSievert/any i no de 5.

El 22 d'abril, *Greenpeace* i Ecologistes en Acció van denunciar davant la Fiscalia l'alliberament de radioactivitat al medi ambient provocada per la central nuclear d'Ascó i alhora sol·licitaven que la investigació sobre el succés i les revisions a la població anessin a càrrec d'una entitat independent i no d'una empresa participada accionarialment per Endesa i Iberdrola. Així mateix, van enviar un escrit a la Comissió Europea, acollint-se al Tractat Euratom, al capítol de protecció sanitària, per demanar la seua intervenció.

Visites escolars tot i la contaminació

Ecologistes en Acció de Catalunya es va assabentar de la visita d'un grup d'escolars a la central d'Ascó el 4 d'abril, el dia que es va conèixer que havia patit una fuga de partícules radioactives mesos enrere. Va ser la mare d'un dels escolars qui es va posar en contacte amb l'entitat⁴, perquè no s'explicava com havien pogut continuar amb el programa de visites. En canvi, la visita sol·licitada per Ecologistes en Acció, que s'havia de dur a terme el 17 de desembre de 2007, sí que va ser cancel·lada. En aquella data la fuga ja s'havia produït, i cabia la possibilitat que aquesta fos descoberta amb els aparells mesuradors de l'entitat. Com van poder admetre 6 grups d'escolars d'ençà de la fuga adduint que no hi

⁴ Text del missatge rebut:

«Divendres passat, el meu fill va anar d'excursió amb l'escola a visitar la central nuclear d'Ascó. Trobo imperdonable que, sabent el que sabien, deixessin anar nens a visitar la central. També trobo imperdonable que no avisessin les escoles que anaven d'excursió allà. S'ho van callar per no haver de donar explicacions sobre l'anul·lació de les visites i no crear alarma. Ho trobo totalment imperdonable. No sé si hi va haver cap risc en la visita. Però em deixen amb el dubte, a mi i a molta gent, incloent els nens que tots estan patint per si els pot passar alguna cosa. No sé com més puc expressar la meua indignació. Fins a quin punt hem de patir?»

havia risc per als menors perquè l'incident havia passat lluny de la zona oberta al públic? Malgrat tot, el director dels Maristes de Girona va demanar que es fessin revisions mèdiques als 44 alumnes de 4t d'ESO i als 3 professors que van visitar la central. Entre 700 i 800 persones havien visitat les instal·lacions des del 28 de novembre. Els titulars de la central, no sols haurien comès una manca de notificació d'un succés rellevant, sinó que van demostrar una falta d'escrúpols absoluta en arriscar la salut d'uns escolars i els seus acompanyants amb l'única finalitat de fer apologia d'una energia obsoleta, bruta i perillosa. Aquesta irresponsabilitat s'accentua si considerem que tota partícula radioactiva afecta molt més els segments de població en edat de creixement, ja que no han desenvolupat totes les funcions metabòliques. Encara que les xifres oficials fossin els 0'00001 curis, cal dir que aquests superen en 100 vegades els nivells permesos per a la població infantil en un any, segons els manuals de la Societat Internacional de Protecció Radiològica. Així mateix, els responsables de la central i el CSN encara no han aclarit a quin tipus específic d'isòtop corresponen les partícules emeses. En cas que es tracti de cobalt-60, aquest pot acumular-se als organismes vius per exposició. I, mentrestant, què feia la Generalitat? Doncs, callar i atorgar, excusant-se amb la manca de competències. Llavors, quina raó de ser té el nou Estatut? Els ecologistes van exigir al Govern català que vetllés per l'augment de les mesures de seguretat durant les visites escolars a centrals nuclears catalanes o les desaconsellés. Perquè, segons Ecologistes en Acció, les centrals tenen una mitjana d'un incident al mes. També van reclamar la conclusió dels estudis epidemiològics endegats. Per la seua banda, el GEPEC va denunciar la falta d'independència de Tecnatom, l'empresa encarregada d'efectuar les revisions radiològiques. L'associació va adduir que Tecnatom està participada en un 45% i un 30% per Endesa i Iberdrola, respectivament, les copropietàries de les centrals nuclears. Així que la mala fe que va envoltar l'incident es va perllongar a l'hora d'estudiar la seua afectació sobre les persones. Per rebaixar l'alarma social generada per la gravetat i extensió de la fuga, s'hauria d'haver garantit un estudi independent a les 1.600 persones revisades mèdicament. L'associació ecologista va afegir que la validesa dels resultats d'aquestes proves era dubtosa, ja que Tecnatom també s'ocupava de mesurar la radioactivitat corporal a l'interior de les centrals. Cal saber que el grau de sensibilitat aplicat als treballadors d'instal·lacions nuclears és molt superior al del públic en general. Els treballadors poden, legalment (!), rebre entre 20 i 100 vegades més radiació que el públic. El criteri seguit en aquestes revisions no es va donar a conèixer. La desconfiança encara va pujar de to quan van aparèixer partícules radioactives en un camió carregat de runa i ferralla provinent d'Ascó que anava cap a una deixalleria de Reus. Mentre se succeïen les irregularitats, el radiobiòleg i toxicòleg Eduard Rodríguez Farré⁵, consultat

5 Eduard Rodríguez Farré és professor de l'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Barcelona, membre de la Xarxa de Salut Ambiental de l'Institut de Salut Carlos III del Ministeri de Sanitat, i vocal del Comitè Consultiu sobre la Realització d'Estudis Epidemiològics a l'Entorn de Centrals Nuclears, que col·labora amb el CSN. Junt amb Salvador López Arnal ha escrit: *Casi todo lo que usted desea saber sobre los efectos de la energía nuclear en la salud y el medio ambiente*. Barcelona: Ed. de Intervención Cultural/ El Viejo Topo, 2008.

per *Greenpeace*, va destacar que caldria que el CSN fes pública la metodologia aplicada als mesuraments als quals va sotmetre la població exposada a la fuga. A més, va aclarir que calia conèixer la grandària de les partícules alliberades, tant pel nivell de radioactivitat que emeten com pels seus efectes en cas de penetrar a l'organisme. Rodríguez Farré va recordar que, atès el temps de residència biològica, un resultat negatiu en les proves de detecció de radioactivitat no permetia descartar que les persones examinades haguessin quedat irradiades anteriorment i el seu cos hagués eliminat les partícules radioactives. Aquest és un risc que, lamentablement, s'ha d'aplicar a la fuga d'Ascó, ja que es va produir quatre mesos abans que el CSN es veiés obligat a iniciar les revisions. A més, el cobalt-60, una vegada realliberat, segueix sent radioactiu durant més de cinquanta anys.

Els alcaldes de la Ribera d'Ebre es mostren preocupats per la imatge de la comarca

El Consell d'Alcaldes de la Ribera d'Ebre va arribar a mostrar la seua preocupació per la mala imatge que s'estava donant de la comarca i de les Terres de l'Ebre després del succés. Déu n'hi do! Quina queixa! Si més no el president del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre, Josep Solé, va dir que els alcaldes havien exigit al CSN que realitzés algun control complementari per tal de prevenir situacions d'aquestes característiques i que hi hagués una major transparència i informació en un futur. Ara bé, per rebaixar el to i a fi d'evitar ferir la sensibilitat dels caps de la central, Solé va manifestar que la comarca ja té assumida la convivència amb la planta d'Ascó i la ciutadania pot entendre que hi succeeixin incidents. Però, va afegir que s'ha de reivindicar que els successos no vagin a més. Així és com s'expressa el caciquisme i la venda del territori a qualsevol preu. Finalment, els alcaldes van acordar transmetre a la ciutadania que no s'havia produït cap tipus d'afectació radiològica, una afirmació estreta del discurs esbiaixat del CSN i de la pròpia central nuclear. Cal recordar que no sabien o no van comunicar les causes que van provocar l'accident, la quantitat total de radioactivitat alliberada ni el seu potencial impacte sobre la població. Arran de l'incendi d'una turbina a la central de Vandellòs, el 24 d'agost de 2008, l'alcalde del municipi, Josep Castellnou, va fer un gran pas endavant per resoldre aquesta mena d'incidents: va demanar als responsables que canviessin el nom de la nuclear per evitar que el públic associés el poble amb els accidents.

La confessió del CSN

L'allau de crítiques va forçar l'organisme oficial a dir que la radioactivitat alliberada era 750 vegades superior a la declarada inicialment (176,78 MBq enfront de 235.000 Bq). I també va informar del fet que els responsables d'Ascó van alterar i manipular expressament els monitors de radiació del sistema de ventilació d'emergència i van actuar de forma negligent. Així van impedir que poguessin prendre's mesures immediates per controlar la fuga i minimitzar el seu impacte. La informació coneguda

demostra que els titulars d'Ascó van exposar la població i el medi ambient a un risc radiològic descontrolat. *Greenpeace* va qualificar l'actuació de *delictiva*. Per això va afegir aquestes dades a les diligències penals obertes als jutjats de Tarragona. Però, en el moment de tancar l'edició d'aquest llibre, la presidenta del CSN, Carmen Martínez, no havia comparegut davant el Congrés dels Diputats. Tampoc ho havia fet el ministre d'Indústria, Miguel Sebastián. I el CSN es resistia a descriure el protocol seguit en els exàmens mèdics a escolars i a altres persones, inclòs el veïnat de la central. Solament, es parlava d'una sanció «exemplar» d'uns 22,5 milions d'euros (el 2007, a l'inici de la darrera crisi econòmica mundial, Endesa va obtenir uns beneficis de 2.675 milions d'euros. L'any anterior, eren un 10% superiors).

Ascó va manipular les alarmes per amagar la fuga

Davant d'aquesta situació absolutament insostenible, l'ecologisme en bloc reclama als governs que compleixin el tancament promès de les centrals nuclears. Pel que fa al Tripartit, aquest s'hi va comprometre a l'Acord del Tinell. El mal funcionament de les centrals catalanes va ser la causa de més del 50% dels successos ocorreguts el 2004 al parc nuclear espanyol.

Ascó-I, Ascó-II i Vandellòs-II van acumular 21 successos notificables (6, 8 i 7, respectivament) dels 39 esdeveniments a les 9 centrals espanyoles. I fins a l'octubre del 2006, les plantes espanyoles havien registrat 48 successos de seguretat notificables, que van obligar a interrompre la producció elèctrica. A pesar d'això, el *lobby* nuclear insisteix que el gran benefici d'aquesta energia és la suposada estabilitat que aporta a la xarxa d'alta tensió. La pitjor central és la unitat 2 d'Ascó, amb la xifra record de 14 successos notificables en poc més de 4 mesos, des de l'1 de gener de 2007. La segueix Vandellòs-2, amb deu⁶. La reiteració de problemes tècnics i errors humans demostra la perillositat intrínseca d'aquestes instal·lacions, que sotmeten la ciutadania a un estat de risc permanent inacceptable, una hipoteca eterna per al medi ambient i les persones. Avui, «les nuclears es podrien tancar fàcilment, atès que la viabilitat tècnica i econòmica d'un sistema de generació elèctrica basada al 100% en energies renovables és un fet ja comprovat científicament», ha declarat Juan López de Uralde, director executiu de *Greenpeace*. Només cal la suficient voluntat política per aplicar-ho. Els governs han de decidir-se ja entre respectar la paraula donada a la ciutadania o sucumbir a les pressions del *lobby* nuclear.

Annex

L'accident de Fukushima del 2011: [enllaç](#)

⁶ L'11 de juliol de 2008 es produïa una fuga de partícules radioactives a Vandellòs-2; alguna d'aquestes va ser detectada en un camió que es disposava a sortir a l'exterior. Poc després, el 24 d'agost, es declarava un incendi al generador elèctric que obligaria a aturar la central fins el 21 d'octubre de 2008. Feia 19 anys de l'incendi de Vandellòs-1, que va suposar el tancament d'aquesta nuclear.